Turnhoutsebaan

Diest, Vlaams-Brabant

2025E302

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL 1
INLEIDING 2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN 3
1.1 Administratieve gegevens 3
1.2 Synthese 5
1.3 Gemotiveerd advies 6
BIBLIOGRAFIE 7
BIJLAGE 8

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de herindeling en uitbreiding van een hoogspanningspost in Diest, Vlaams-Brabant. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 11 773 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 6451 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als industriegebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025E302	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
BOUNDING GEOMETRY	X_1: 197437	Y_1: 187057
	X_2: 197722	Y_2: 187261
KADASTER	Diest, Afdeling 1, Sectie B, nr's. 281b3, 281d3, 281e3, 281n2, 281p2, 281w2, 283f en 283g	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

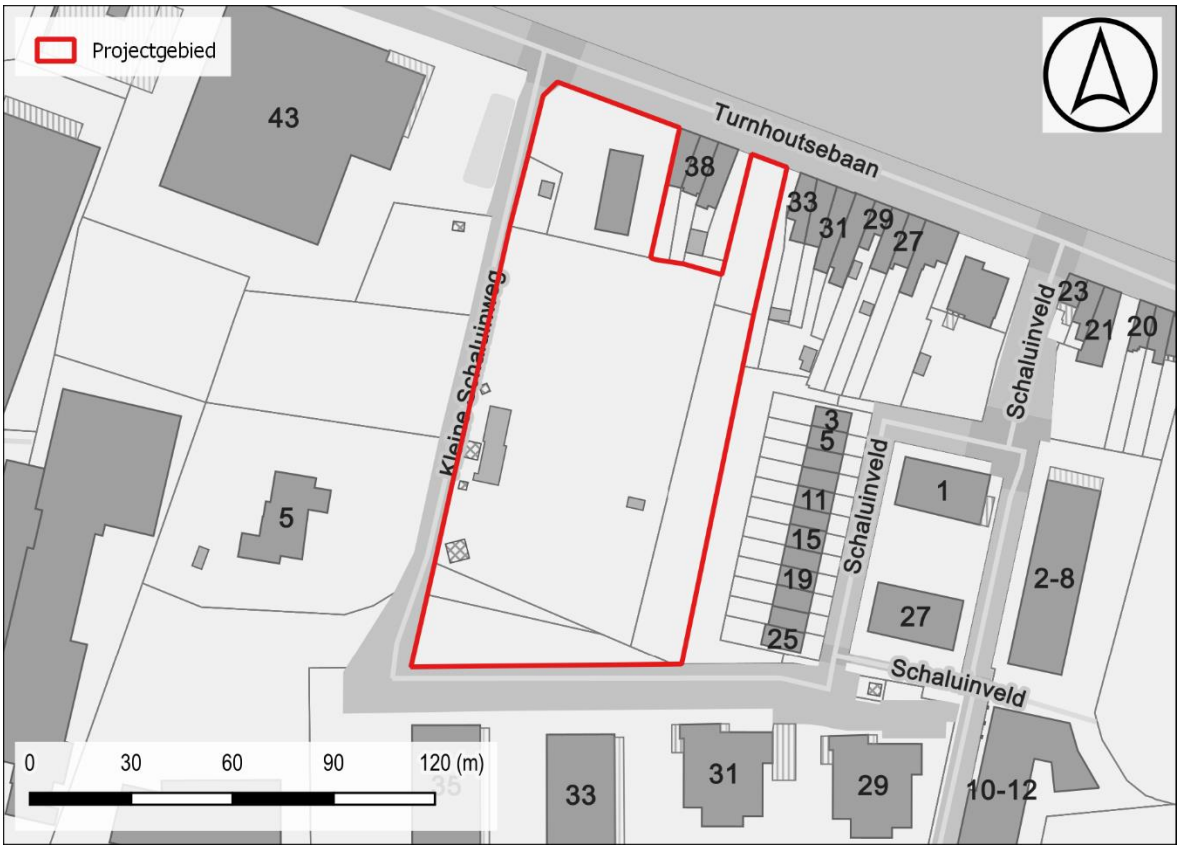

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de herinrichting van de hoogspanningspost aan de Turnhoutsebaan te Diest. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 11 773 m^2 en is voor het grootste deel bebouwd en verhard. Langs de randen van het terrein zijn groenstroken aanwezig. In eerste instantie wordt een deel van de aanwezige infrastructuur gesloopt. Vervolgens wordt het terrein heringedeeld. De gecombineerde oppervlakte van de geplande ingrepen bedraagt ca. 6451 m^2.

De stad Diest is gegroeid vanuit een nederzetting op een drogere kop langs de zuidelijke rand van de Demervallei. Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de stadskern, ten noordwesten van het historische centrum en de Antwerpse Poort. Het plangebied bevindt zich in het overgangsgebied tussen het overstromingsgebied langs de gekanaliseerde Demer/Zwarte Beek en het noordelijke terras. Een blik op het DHMV doet vermoeden dat er reeds maaiveldwijzigingen zijn doorgevoerd ter hoogte van het plangebied. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied in het noordelijk deel een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. In het zuiden van het terrein is een profiel aangegeven waarvan de top bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. Deze terreinen in het overgangsgebied tussen twee landschapsvormen zijn doorgaans zeer gunstig voor groepen jager-verzamelaars aangezien er optimaal geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. De bodemkaart geeft weinig informatie weer met betrekking tot de bodemopbouw. In het zuiden van het terrein geeft de bodemkaart een hydromorfe bodem weer. In het noorden van het terrein bestaat de bodem vermoedelijk uit relatief droog zand of een gemengd complex van klei en lemige zandgrond. Ten noordoosten van het plangebied zijn ook grote polygonen ‘vergraven gronden’ aangeduid. Uit de beschikbare plannen kan afgeleid worden dat het plangebied doorspekt is met actieve stroomleidingen.

Uit het historisch cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het onderzoeksgebied zich buiten het historische kern van Diest bevindt. Op de Ferrariskaart dient het onderzoeksgebied vermoedelijk iets meer naar het zuiden gesitueerd te worden. Langs de noordzijde is het verloop van de Turnhoutsebaan te herkennen. Deze belangrijke verbindingsweg gaat vermoedelijk terug op een veel ouder wegtracé. Langs de zuidzijde van het terrein, waar op heden de gekanaliseerde Dender loopt, is het verloop van de Zwarte Beek aangeduid. De oude loop van de Dender situeert zich meer naar het zuiden. Het plangebied is vrij van enige bebouwing en grotendeels ingekleurd als akkerland, hetgeen doet vermoeden dat het terrein buiten het overstromingsgebied van de Zwarte Beek lag. Ter hoogte van de huidige Kleine Schaluinweg is reeds een voetweg aangeduid. Het beeld van de Kabinetskaart wijzigt nauwelijks op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal. Het terrein blijft vrij van enige bebouwing. De huidige ontwikkeling dateert uit de 20^e eeuw. Op het plan van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is de huidige toestand reeds deels te herkennen. Ook doorheen de orthofotosequentie van de voorbije decennia is geen wezenlijke verandering op te merken inzake het landgebruik. De impact van de huidige infrastructuur op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

Op de belendende percelen en in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn reeds meerdere archeologische prospecties en onderzoeken uitgevoerd. Bij onderzoek ten zuiden van het plangebied, in het alluvium van de Zwarte Beek, werden tijdens het proefsleuvenonderzoek meerdere sporen uit de late middeleeuwen aan het licht gebracht.

Het profiel vertoonde een duidelijke tweeledigheid waarbij oudere sporen onder een tweede cultuurlaag werden aangetroffen. Het terrein leek doorsneden door een raster van greppels en grachten. Ook ten oosten van het plangebied werd reeds onderzoek uitgevoerd. Tijdens een proefsleuvenonderzoek werd lithisch materiaal aangetroffen dat wees op aanwezigheid tijdens het mesolithicum en/of neolithicum. Daarnaast werden er fragmenten aardewerk gerecupereerd die wijzen op aanwezigheid tijdens de metaaltijden. Ook werden er nederzettingssporen aangetroffen die dateren uit een periode die zich uitstrekt van de volle middeleeuwen tot vroegmoderne periode. Hierop werd een deel van het terrein geselecteerd voor verder, vlakdekkend onderzoek. Hierbij werden duidelijke materiële aanwijzingen voor aanwezigheid tijdens het neolithicum waargenomen hoewel geen structuren gekoppeld konden worden aan dit prehistorisch vondstmateriaal. Daarnaast werden eveneens sporen uit de metaaltijden en Romeinse periode waargenomen. Uit de sporenspreiding konden evenwel geen duidelijke bewoningsstructuren afgeleid worden. Het betreft hier vermoedelijk off-site relicten zoals greppels, (afval)kuilen, silo's of ontginningskuilen binnen het nattere gebied langs de Zwarte Beek. Dit beeld wordt bevestigd door recenter onderzoek dat aansluit op deze terreinen. Verder richting het oosten en binnen het historische stadscentrum van Diest werd eveneens veelvuldig onderzoek verricht. De sporen en structuren die bij deze onderzoeken werden aangetroffen kunnen gekoppeld worden aan wonen en werken in de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne stad. Daarnaast werden ook delen van vroegere de stadsversterkingen in kaart gebracht. Concreet wijzen de gekende waarden rondom het plangebied op een doorlopende menselijke aanwezigheid van de steentijden tot op heden waardoor er uitgegaan dient te worden van een beduidend archeologisch potentieel.

Hoewel op basis van de landschappelijke en archeologische gegevens in de omgeving van het plangebied uitgegaan dient te worden kan op basis van het beschikbare leidingplan geconcludeerd worden dat het terrein meer dan waarschijnlijk grotendeels is versnipperd en verstoord.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Turnhoutsebaan worden geen bijkomende onderzoeksdaden aanbevolen. Op basis van het beschikbare leidingplan van het plangebied kan afgeleid worden dat het plangebied doorspekt is met (actieve) spanningsleidingen. Redelijkerwijs kan hierdoor aangenomen worden dat het plangebied en het bodemarchief in verregaande mate zijn versnipperd en gefragmenteerd. De kans dat verder onderzoek ter hoogte van het plangebied, in eender welke vorm, nog leidt tot wezenlijke kenniswinst wordt als zeer beperkt ingeschat. Veel meer dan een quasi contextloze, verspitte indicatie voor menselijke aanwezigheid kan bij een doorlopend onderzoekstraject niet verwacht worden. Daarnaast moet uitdrukkelijk gewezen worden op de veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan grondwerken ter hoogte van de stroomleidingen. Vanwege het zeer beperkte potentieel inzake kenniswinst of nieuwe inzichten wordt in dit geval een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

https://dov.vlaanderen.be

https://inventaris.onroerenderfgoed.be

https://cartesius.be

https://loket.onroerenderfgoed.be

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt). 4